

Sammanfattning

Utbildningens utformning, innehåll och målgrupper

Rektorer, förskolechefer och andra skolledare har en nyckelroll som verksamhetsansvariga för statligt reglerade och läroplansstyrda verksamheter, med uppdrag att skapa en skola och förskola av god kvalitet för alla barn och elever, där de nationella målen uppfylls och där lärandet upplevs som meningsfullt, stimulerande och tryggt. Det är därför av stor vikt att staten tillhandahåller en utbildning av god kvalitet och med relevant innehåll för dessa yrkesgrupper. Arbetsgruppen föreslår att en ny sådan utbildning inrättas, vilken bör vara en av staten styrd befattningsutbildning. Befattningsutbildningen bör innehålla tre delar av särskild betydelse ur statens synvinkel:

- skoljuridik och myndighetsutövning, dvs. kunskap om det statliga uppdraget och regelverket,
- mål- och resultatstyrning, dvs. kunskap om uppföljning och utvärdering av elevernas och verksamhetens resultat i förhållande till de nationella målen,
- utbildning i skolledarskap, dvs. en kvalificerad ledarskapsutbildning med särskild inriktning på det komplexa uppdraget att leda skol- och förskoleverksamhet.

Deltagare som genomgått hela utbildningen bör erhålla ett certifikat.

Befattningsutbildningen bör rikta sig till rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer inklusive rektorer för fristående

skolor samt förskolechefer med ansvar för enskilda förskolor. Utbildningen ska vara obligatorisk för nyanställda rektorer genom att det i skollagen regleras att en huvudman är skyldig att tillse att utbildningen påbörjas snarast möjligt efter det att anställningen har tillträtts och att den är genomförd inom fyra år efter tillträdesdagen. Nyanställda förskolechefer och biträdande rektorer bör genomgå utbildningen på frivillig basis, eftersom det i skollagen inte finns några krav på att sådana befattningar ska finnas. Även redan verksamma rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer bör beredas möjlighet att gå befattningsutbildningen.

Arbetsgruppen har inte haft i uppdrag att utreda frågan om en behörighetsgivande utbildning för rektorer och andra skolledare. Arbetsgruppen kan dock se flera fördelar med att i skollagen uppställa behörighetskrav som anger att en rektor ska ha genomgått viss utbildning före anställningen. Vi menar dock att ett sådant behörighetskrav för blivande rektorer bör omfatta ytterligare eller andra utbildningsdelar än de som föreslås ingå i en befattningsutbildning. Frågan om behörighetsvillkor för rektorer bör enligt arbetsgruppen utredas i ett större sammanhang, där det också ingår en översyn av vilka övriga kompetenskrav som bör gälla vid anställning av en rektor. En behörighetsgivande utbildning ersätter enligt arbetsgruppen inte heller helt och hållet behovet av en befattningsutbildning för nyanställda och verksamma rektorer och förskolechefer.

Utbildningens organisation och omfattning

Den statliga befattningsutbildningen av rektorer och förskolechefer är ett statligt styrmedel och bör även fortsättningsvis bedrivas som en uppdragsutbildning, upphandlad av en statlig skolmyndighet, vid ett antal lärosäten. Upphandlingen bör inte begränsas till nuvarande rektorsutbildningsregioner eller till lärosäten som bedriver lärarutbildning.

Utbildningens tre delar ska omfatta 10 + 10 + 10 högskolepoäng, sammantaget 30 högskolepoäng (20 poäng enligt tidigare system), på ett för alla rektorer och förskolechefer över landet enhetligt sätt. Utbildningen ska ges på avancerad nivå och kan därmed utgöra grund för en magister- eller masterexamen. Att ta ut högskolepoäng i anslutning till genomgången befattningsutbildning är frivilligt för de enskilda deltagarna, men bör vara en förutsättning för att erhålla certifikat. Redan verksamma rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer ska kunna styrka sina kunskaper om dessa har inhämtats på annat sätt och därigenom erhålla certifikat. Certifikatet utfärdas av den statliga skolmyndighet som svarar för rektorsutbildningen.

Statlig styrning av befattningsutbildningen

Den närmare regleringen av befattningsutbildningens övergripande mål och innehåll bör göras på förordningsnivå och i myndighetsföreskrifter. Den ansvariga skolmyndigheten bör ges i uppdrag att se över och precisera målen för utbildningen. Utbildningen bör konkurrensutsättas och upphandlas vart sjätte år. Systematiska utvärderingar av utbildningen i förhållande till målen bör göras.

Utbildningens dimensionering och ekonomi

Befattningsutbildningen bör dimensioneras så att alla nyutträdna rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer ges möjlighet att genomgå utbildningen i anslutning till att de tillträder sin tjänst. Detta innebär att utbildningen bör dimensioneras så att ca 1 400 personer kan påbörja utbildningen årligen, till en kostnad om 100 miljoner kronor. Det är även angeläget att i dag verksamma rektorer, biträdande rektorer och förskolechefer bereds plats på befattningsutbildningen. Staten bör därför tillföra befattningsutbildningen ytterligare medel för att under

en period om exempelvis fyra år ge verksamma skolledare möjlighet att genomgå utbildningen.

Högskoleutbildning för skolledare

Arbetsgruppen anser att det är angeläget att det finns en utbildning i högskolan för blivande och verksamma rektorer och andra ledare av utbildningsverksamhet. I dag genomförs bl.a. en högskoleutbildning för skolledare med ämnet utbildningsledarskap vid ett antal lärosäten. Arbetsgruppen bedömer att insatser bör göras för att stärka blivande rektorers möjlighet att genomgå en förberedande skolledarutbildning på högskolenivå.